

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

23 juni 2005

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de heren Rob Verreycken, Roland Van Goethem, Karim Van Overmeire, Luk Van Nieuwenhuysen, Stefaan Sintobin en John Vrancken –

betreffende de veroordeling van de schending van de mensenrechten in Cuba en de stopzetting van de schenking van Vlaamse overheidsgoederen aan het Cubaanse regime

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door de heren Jan Roegiers en Stefaan Sintobin**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire, John Vrancken;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Anne Marie Hoebeke;

de heren Gilbert Bossuyt, Bart Caron, Jan Roegiers.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete, mevrouw Linda Vissers;

de heren Hubert Brouns, Ludwig Caluwé, Stefaan De Clerck, mevrouw Trees Merckx-Van Goey;

de heren Louis Bril, Jean-Marie Dedecker, Marc van den Abeelen;

de heren Kurt De Loor, Jacky Maes, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh.

Toegevoegde leden:

de heer Eloi Glorieux;

de heer Jan Loones.

Zie:

207 (2004-2005)

- Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nr. 2: Amendement

INHOUD

	Blz.
1. Procedure-incident	4
2. Uiteenzettingen door de genodigden	5
2.1. Toelichting door de heer Mark Lamotte, voorzitter van de vzw Vrienden van Cuba	5
2.2. Toelichting door de heer Xavier Declercq, directeur Mobilisatie bij Oxfam Solidariteit .	7
3. Bespreking	9
3.1. Vragen en opmerkingen van de leden	9
3.2. Antwoorden van de genodigden	12

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme vond op datum van dinsdag 7 juni 2005 – conform artikel 32, lid 2, littera b, van het Reglement van het Vlaams Parlement – een hoorzitting plaats in het kader van de bespreking van het voorstel van resolutie van de heren Rob Verreycken, Roland Van Goethem, Karim Van Overmeire, Luk Van Nieuwenhuysen, Stefaan Sintobin en John Vrancken betreffende de veroordeling van de schending van de mensenrechten in Cuba en de stopzetting van de schenking van Vlaamse overheidsgoederen aan het Cubaanse regime (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 207/1). Aan deze hoorzitting namen deel: de heer Mark Lamotte, voorzitter van de vzw Vrienden van Cuba en de heer Xavier Declercq, directeur Mobilisatie bij Oxfam Solidariteit.

1. PROCEDURE-INCIDENT

De voorzitter: De hoorzitting van vandaag vindt plaats in het kader van de resolutie van heren Rob Verreycken, Roland Van Goethem, Karim Van Overmeire, Luk Van Nieuwenhuysen, Stefaan Sintobin en John Vrancken betreffende de veroordeling van de schending van de mensenrechten in Cuba en de stopzetting van de schenking van Vlaamse overheidsgoederen aan het Cubaanse regime. De sprekers zijn de heer Xavier Declercq, directeur mobilisatie bij Oxfam Solidariteit en de heer Mark Lamotte, voorzitter van de vzw Vrienden van Cuba.

De heer Rob Verreycken: Bij ordemotie wil ik bij het begin van deze hoorzitting een kleine kanttekening maken. Het is duidelijk dat beide sprekers uit de extreem linkse hoek komen, en dat zij dus geen kritiek op het regime van Castro zullen formuleren. Dat een extreem linkse en ondemocratische strekking hier het woord mag komen voeren vind ik op zich geen probleem: het Vlaams Parlement is democratisch, en dus mogen alle meningen er naar voren komen. Dat zou daarentegen in het Cubaanse parlement niet kunnen: andere meningen dan die van het regime komen daar niet aan bod.

Het stuit me tegen de borst dat deze hoorzitting erg onevenwichtig is, omdat diegenen die wél kri-

tiek op het Castro-regime zouden leveren, met name Amnesty International en Reporters zonder Grenzen, jammer genoeg verstek laten gaan. Ik geloof niet dat dit toeval is: ik beschuldig sp.a ervan deze organisaties duidelijk gemaakt te hebben dat hun aanwezigheid niet gewenst is. Hierdoor ondermijnt sp.a de geloofwaardigheid van het parlementaire debat. In Nederland staat het land op zijn kop omdat Nederlandse kamerleden uit Cuba gewezen werden, terwijl sp.a hier zonder meer kan verhinderen dat Reporters zonder Grenzen en Amnesty International hun mening komen geven. Dat neemt niet weg dat ik met zeer veel belangstelling naar de sprekers zal luisteren.

De voorzitter: Wij nemen akte van de opmerking van de heer Verreycken. Ik wil daarbij echter laten opmerken dat nadat deze commissie besliste een hoorzitting te organiseren alle fracties namen van sprekers konden indienen. Uit al die voorstellen werd, ter gelegenheid van opeenvolgende “regelingen van de werkzaamheden”, een selectie gemaakt, waar alle commissieleden zich konden achter scharen. Op de geselecteerde lijst stonden, naast de organisaties die hier vandaag vertegenwoordigd zijn, ook Amnesty International, Human Rights Watch en twee leden van de Nederlandse Tweede Kamer: mevrouw Kathleen Ferrier (CDA) en de heer Boris Dittrich (D66). Al deze instanties en personen werden dan ook uitgenodigd. Enkel de twee hier vandaag aanwezige instanties gingen in op deze uitnodiging. Over het standpunt van de heer Verreycken, waarin hij zegt dat de andere sprekers wegbleven onder politieke druk, spreek ik me niet uit. De commissie valt niets te verwijten.

De heer Kurt De Loor: Ik sluit mij in grote lijnen aan bij de repliek van de voorzitter. De stelling van de heer Verreycken is een aanfluiting voor de diensten van het Vlaams Parlement. Niet alleen de twee hier aanwezige sprekers werden uitgenodigd. Het commissiesecretariaat leverde zeer goed werk. De aantijgingen aan het adres van sp.a neem ik niet. Deze beschuldigingen zijn een regelrechte schande.

De heer Jan Loones: Ik vind het ongepast een hoorzitting op deze manier aan te vangen. Het getuigt niet van respect voor de sprekers. Wat sp.a doet is een interne zaak. Maar de mensen die wél kwamen, moeten daar geenszins mee geconfronteerd worden. Bovendien vind ik het beneden alle

peil dat men er instanties als Amnesty International of de Nederlandse parlementsleden ervan verdenkt in te gaan op bedreigingen van om het even welke partij.

De heer Eloi Glorieux: Ik ben diep verontwaardigd over de platte manier waarop de heer Verreycken hier zijn eigen zwakte heeft proberen te verbergen. VB zit met het probleem dat het geen organisaties vindt die hun standpunten onderschrijven, maar het is niet fair dat dan af te schuiven op de mensen en instanties die wél de moeite doen om naar hier te komen. Het is het Vlaams Parlement onwaardig de aanwezige sprekers op een dergelijke manier te ontvangen.

De voorzitter: Het incident is gesloten. Het woord is aan de heer Lamotte.

2. UITEENZETTINGEN DOOR DE GENODIGDEN

2.1 Toelichting door de heer Mark Lamotte, voorzitter van de vzw Vrienden van Cuba

De heer Mark Lamotte, voorzitter van de vzw Vrienden van Cuba: Beroepsmatig ben ik hartspecialist en gezondheidseconoom. Daarnaast ben ik sinds twee jaar ook voorzitter van de vzw Vrienden van Cuba. Deze vzw is reeds volledig in orde met de recentste wet op de statuten, wat pas tegen 1 januari 2006 het geval moest zijn, maar voor ons nu reeds gerealiseerd is. Het doel van de vzw is niet het Cubaanse regime in België te promoten, maar de toenadering tussen het Belgische en het Cubaanse volk te bevorderen. Daartoe verspreiden wij objectieve informatie over Cuba. Onze vereniging heeft geen partijpolitiek karakter en verenigt mensen van alle politieke strekkingen.

Is Cuba een dictatuur of een democratie? Aan welke voorwaarden moet een land voldoen om een democratie te zijn? Moeten er verkiezingen zijn of meerdere partijen? Wanneer worden verkiezingen vrij genoemd? Cuba is geen democratie naar Westers model, maar zelfs tussen de Westerse landen zijn grote verschillen inzake de staatsstructuur en het gebruikte kiesstelsel. Cuba is een participatieve democratie, terwijl de Europese landen een representatieve democratie hebben.

Sinds de revolutie van 1959 evolueerde het Cubaanse kiessysteem. Pas in 1961 noemde Cuba zichzelf een socialistisch land, hoewel er voordien reeds veel problemen waren met de Verenigde Staten. Voor de grondwetswijziging van 1976 werden alle plannen van de regering voorgelegd aan de bevolking in massabijeenkomsten. Tot 1976 was Fidel Castro geen president, maar eerste minister. Het kiesstelsel dat in 1976 werd ingesteld, werd in 1992 bijgeschaafd.

Cuba is een eenpartijstaat, waarin de Communistische Partij werd opgericht in 1965. Voordien, d.w.z. in de periode voor 1959, was er geen enkele partij in Cuba. De Communistische Partij komt niet op bij verkiezingen, aangezien de grondwet bepaalt dat deze partij niet mag postuleren. Om de vijf jaar zijn er provinciale en nationale verkiezingen. Het aantal parlementsleden staat in functie van het aantal inwoners dat Cuba telt. Er is één verkozen per 20.000 inwoners.

Om de 2,5 jaar zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Aan alle verkiezingen mogen alle burgers vanaf 16 jaar deelnemen. Er is geen kiesplicht en de inschrijving op de kieslijsten gebeurt automatisch. Aangezien de Communistische Partij niet postuleert, worden kandidaten voorgedragen door de wijk waarin men woont. In de wijk wordt er eerst een nominatie gehouden, waarbij een kandidaat meer dan 50 procent van de stemmen van de aanwezigen moet behalen. In maart 2005 had ik de kans om een dergelijke nominatie bij te wonen, in voorbereiding van de verkiezingen van 17 april jongstleden. Er wordt steeds heftig gediscussieerd vooraleer men overgaat tot een stemming voor het verkiezen van de kandidaten.

De kandidaatstelling voor de nationale verkiezingen verloopt iets anders. De helft van de parlementsleden wordt in Cuba voorgedragen door de gemeenteraadsleden, terwijl de andere helft wordt voorgedragen door massaorganisaties. Kandidaten moeten eerst worden genomineerd door de inwoners van hun wijk, waarna er verkiezingen zijn waaraan de hele bevolking kan deelnemen.

Om te kunnen worden verkozen (op alle niveaus) moet een kandidaat meer dan 50 procent van de stemmen uit zijn kiesdistrict behalen. Indien er geen kandidaat wordt verkozen met meer dan

50 procent van de stemmen, komt er een tweede ronde met nieuwe kandidaten.

Tijdens de kiescampagne hebben alle kandidaten recht op evenveel reclame en spreektijd in de debatten. Parlementsleden krijgen geen loon en blijven verder hun oude job beoefenen. Indien er zittingen zijn, krijgen de parlementsleden vrijaf om daaraan deel te nemen. De bedoeling van dit systeem is om de parlementsleden sterk verbonden te laten blijven met de maatschappij.

Alle parlementsleden stemmen om de vijf jaar voor de aanstelling van een president en voorzitter van de staatsraad. Sinds 1976 werd Fidel Castro steeds opnieuw verkozen. Verkozenen dienen steeds verantwoording af te leggen aan de bevolking en kunnen tijdens hun mandaat worden afgezet. Ongeveer 60 procent van de gemeenteraadsleden is geen lid van de Communistische Partij. Ook 30 procent van de nationale parlementsleden heeft geen lidmaatschap in deze partij.

George W. Bush deed enkele krasse uitspraken over Cuba. In maart 2003 beweerde hij dat Cuba zou worden aangepakt nadat de situatie in Irak was afgehandeld. Hij wil het regime in Cuba beëindigen op verschillende manieren. Er werd een regeringscommissie opgericht die wordt geleid door de minister van Buitenlandse Zaken. De commissie heeft tot doel om een verandering te brengen in het regime van Cuba. De commissie beschikt daarvoor jaarlijks over meer dan 200 miljoen dollar. Met dit geld worden er zowel binnen als buiten Cuba acties gevoerd. De commissie heeft ook bepaald dat Cubanen die in de Verenigde Staten wonen slechts eenmaal per drie jaar voor 14 dagen Cuba mogen bezoeken. Zij mogen dan maximaal 50 dollar per dag uitgeven. Niet-Cubaanse Amerikanen mogen niet naar Cuba gaan. De commissie trekt 25 miljoen dollar uit om elders in de wereld promotie te voeren tegen Cuba. Een groot deel van dat geld wordt verdeeld door USAID (United States Agency for International Development) en komt terecht bij Reporters sans frontières. Andere grote steuntrekkers zijn de heren Aznar en Havel, die zich hard inzetten om veranderingen te brengen in Cuba. De commissie ondersteunt eveneens honderden websites met anti-Cubaanse commentaren. Vanuit Miami worden televisie- en radio-uitzendingen op Cuba gericht. Tot slot ondersteunt men dissidenten in Cuba.

Er zijn ongeveer 500 dissidenten, die verspreid zijn over 300 verschillende verenigingen. In maart 2003 werden 75 dissidenten veroordeeld tot lange gevangenisstraffen, maar zij behoren tot 48 verschillende organisaties. De enige factor die hen bindt is de steun die ze krijgen van de Verenigde Staten. De Corriente Socialista Democrática Cubana wordt gesponsord door de Europese socialistische partijen.

In Cuba is er geen Amerikaanse ambassade maar wel een US Interests Section. De huidige vertegenwoordiger is James Cason. Het is zijn taak om de dissidenten te verenigen zodat er een sterke oppositie kan gevoerd worden. Hij doet dat door de dissidenten te financieren en computers, faxen en gsm's te geven. Het enige wat dissidenten niet krijgen is een visum voor de VS. Daar zijn ze immers van geen nut meer voor de VS. In ruil moeten ze door hun commentaren de Cubaanse maatschappij trachten te ontwrichten en buitenlandse investeerders in Cuba afschrikken. Om die redenen zijn ze in 2003 veroordeeld.

In De Morgen staat vandaag dat die werkwijze ook toegepast is in Oekraïne en Georgië en dat er plannen zijn voor Wit-Rusland. In Cuba gebeurt dat al meer dan veertig jaar, totnogtoe zonder succes. Een vorige ambassadeur van de VS in Cuba heeft trouwens gezegd dat de mensenrechtenkwestie niet de prioriteit is. Als dat wel zo was, zouden de VS op andere landen focussen. Volgens die onverdachte bron is de financiering van dissidenten enkel belangrijk voor het destabiliseren van het regime van Castro.

In november 2004 konden, zoals op alle ambassades overal ter wereld, de Amerikanen stemmen voor de presidentsverkiezingen in de Section of Interests. Aan deze stemming namen ook de dissidenten deel. Meer dan 80 procent van hen stemden voor Bush. Daaruit blijkt dat ze vooral afgestemd zijn op de Verenigde Staten en niet de democratie op Cuba willen bevorderen. Voor de recente gemeenteraadsverkiezingen heeft de Cubaanse parlementsvoorzitter uitdrukkelijk gevraagd aan de dissidenten om zich kandidaat te stellen. Ze hebben dat geweigerd.

Raúl Rivero, genoemd in het voorstel van resolutie, is in maart 2003 gearresteerd. Hij is in de herfst van 2004 vrijgelaten en woont nu heel luxueus in Spanje. Rivero is altijd een zeer vurig verdediger van het regime geweest tot hij proble-

men kreeg met feiten uit zijn privé-leven: hij heeft zijn vrouw mishandeld en homofobe uitspraken gedaan. Sindsdien is hij een dissident.

In Cuba zijn er tussen 2000 en april 2003 geen mensen meer geëxecuteerd. De doodstraf wordt niet uitgevoerd door insputingen maar door executie. In april 2003 zijn er drie bootkapers geëxecuteerd. We willen de doodstraf in geen enkel land goedpraten, dus ook niet in Cuba, ik zal me dus beperken tot de verklaring van het Cubaanse regime. In het Cubaanse parlement wordt trouwens hevig gediscussieerd over het voortbestaan van de doodstraf.

In de periode februari-maart 2003 zijn er verschillende boot- en vliegtuigkapingen geweest. Het doel van de kapers was vluchten naar de VS. Een lijnvliegtuig van de Cubaanse vliegtuigmaatschappij is gekaapt, en werd gedwongen naar de VS te vliegen. Daar werd het vliegtuig in beslag genomen. De kapers werden op borgtocht vrijgelaten. De piloten zijn in de gevangenis beland en hebben veel problemen gehad om terug in Cuba te geraken. Ondertussen heeft een Amerikaanse rechtbank de kapers vrijgesproken. Op dat moment heeft de chef van het Amerikaanse bureau van Cubaanse zaken gezegd dat de VS de kapingen beschouwen als een ernstige bedreiging van de nationale veiligheid en dat de VS een bijkomende kaping als een oorlogsdaad zouden beschouwen en overeenkomstig zouden reageren. De Cubaanse regering heeft dan beslist tot drastische maatregelen. Sinds de executie van de kapers is er geen enkele kaping meer geweest.

De geëxecuteerde bootkapers waren trouwens veroordeelde misdadigers. Eén van hen was een ploegbaas die één van zijn werknemers doodgeslagen had. Een andere had verschillende gevangenisstraffen achter de rug voor geweldpleging en andere criminele feiten.

Voorts zal ik de verwezenlijkingen van Cuba toelichten. Cuba is een derdewereldland, met een kindersterftecijfer dat even hoog is als in België. De levensverwachting is er 76 jaar, dat is slechts twee jaar minder dan in België. In de Dominicaanse Republiek, een zogenaamde democratie, is de levensverwachting 56 jaar. De alfabetiseringsgraad is de hoogste ter wereld, veel hoger dan in België. Het is het enige land waar de gezondheidszorg en het onderwijs volledig gratis zijn. Ook

op sportgebied hoort het tot de toptanden. Het aantal inwoners is ongeveer gelijk aan het aantal Belgen, maar Cuba haalt ongeveer 10 maal meer medailles op de Olympische Spelen.

Vlaanderen stelt computers en bussen ter beschikking. De computers komen in scholen terecht, de bussen wordt gebruikt om de mobiliteit van de bevolking te bevorderen en de economie te ondersteunen.

De Nederlandse parlementairen wisten op voorhand dat ze niet in Cuba zouden toegelaten worden. Bij een eerder bezoek hadden ze met een toeristenvisum Cuba bezocht en dissidenten gesproken. Het Cubaanse regime had duidelijk gemaakt dat ze voor dergelijk bezoek voortaan diplomatenvisa nodig hadden, zoniet zou hen de toegang tot het land geweigerd worden. De betrokken parlementairen hadden reeds op voorhand aangekondigd dat ze terug gingen, met een toeristenvisum, om met de dissidenten te praten en hen te steunen. Het is dus logisch dat ze het land niet in mochten.

2.2 Toelichting door de heer Xavier Declercq, directeur Mobilisatie bij Oxfam Solidariteit

De heer Xavier Declercq, directeur Mobilisatie bij Oxfam Solidariteit: Ik zal het niet zozeer hebben over democratie en mensenrechten. Daarover heeft de vorige spreker reeds uitvoerig gesproken en al te vaak verzanden dergelijke discussies in een welles-nietesspelletje. Veel hangt immers af van de geraadpleegde bronnen. Oxfam richt zich op bronnen zoals de VN, Unicef, UNDP. Die organisaties melden dat Cuba één van de weinige landen is die correct rapporteert over conventies en verdragen die het mee ondertekend heeft.

De in het resolutievoorstel vervatte vraag of Vlaanderen het juiste signaal geeft aan de Cubaanse overheid wil ik beantwoorden door een overzicht te geven van de houding van de VS, maar ook van andere staten, onder meer Europese lidstaten, alsook de EU.

De VS heeft een zeer confronterende houding, die ze formeel rechtvaardigen door het gebrek aan respect voor de mensenrechten en de democratie op Cuba. Er is al een hele tijd een blokkade, die

de laatste jaren zelfs verscherpt is. Na de val van de Berlijnse muur dacht iedereen dat de blokkade opgeheven zou worden. De VS hebben echter nieuwe, strengere wetten gestemd, namelijk Torricelli 1993, Helms-Burton 1996. Het zijn extraterritoriale wetten, die de andere landen in de wereld verplichten om aan de blokkade deel te nemen.

Cuba heeft zich daar nooit echt door laten doen. In tegenstelling met het objectief van een economisch isolement na te streven heeft Cuba heel wat contracten met Canada, met veel ACP-landen (Afrika, Caraïben en Pacific), met China, met Venezuela en een heleboel andere landen in Latijns-Amerika en Europa. Economisch is Cuba dus helemaal niet geïsoleerd, ondanks de pogingen van de VS. Het IMF en de Wereldbank mogen weliswaar niet op Cuba aanwezig zijn en mogen ook geen gesprekken beginnen met Cuba, maar dit leidde in ieder geval niet tot het door de VS gewenste effect.

Ook op politiek vlak is Cuba niet geïsoleerd: het is volwaardig lid van de ACP – groep en onderhoudt zeer goede contacten met een aantal Europese landen en Latijns-Amerikaanse regeringen. Ieder jaar is er een VN-resolutie die de blokkade tegen Cuba veroordeelt: van de 176 landen stemmen enkel de VS, Israël en de Marshall-Eilanden tegen.

De VS probeert Cuba via dissidentie op de agenda te plaatsen, maar het Lexington Institute, het Washington Institute on Latin America en de strijdkrachtenrapporten van het Pentagon, allemaal onverdachte VS-bronnen, gaan ervan uit dat de houding van de VS er enkel voor zorgde dat de dissidentie erg verdeeld raakte, en uiteindelijk in eigen vlees sneed. De VS heeft wat betreft zijn houding ten aanzien van Cuba zo'n slecht imago in het buitenland, dat het veel economische free traders in de VS schaadt. De VS-pogingen om democratie en mensenrechten op Cuba via een confrontatieve houding te verbeteren, hebben niets opgeleverd.

Europa neemt daarin een andere houding aan. Vóór de val van het Oostblok (1989) had Cuba, als exponent van de Koude Oorlog, weinig contacten met de Europese landen. Tussen 1990 en 1996 veranderde de situatie: heel wat Europese landen ontwikkelden culturele, economische, politieke en financiële relaties met Cuba. Ook ontwikkelingsrelaties groeiden. Tegelijkertijd bleven de VS hun

confrontatiepolitiek behouden. Zij legden ook meer en meer druk op de EU, zodat die verplicht werd een Europese houding te formuleren. Deze Gemeenschappelijke Houding kwam er in december 1996, mede onder druk van de VS. Een andere belangrijke factor was het aan de macht komen van Aznar in Spanje: van bij het begin kondigde hij aan dezelfde buitenlandse politiek verder te zetten, behalve inzake Cuba.

De Europese houding van 1996 was een fel afgezwakte versie van wat tussen 1990 en 1996 in de praktijk door de lidstaten gebeurde: mensenrechten en democratie werden via een dialoog besproken en constructieve samenwerking werd gepromoot.

Die officiële Gemeenschappelijke Houding was in de praktijk nooit gemeenschappelijk, noch een echte houding: iedere lidstaat ontwikkelde zijn eigen relaties met Cuba verder. Ze werkte niet omdat Cuba de praktijk niet aanvaardde waarop deze Gemeenschappelijke Houding werd geïnterpreteerd door de EG. Telkens als er naar een eventueel akkoord werd toegewerkt, diende Cuba voorafgaandelijk veranderingen aan te brengen in zijn politieke systeem. Deze zelfde eisen werden niet gesteld aan andere landen. Deze politiek van dubbele moraal kan Cuba moeilijk aanvaarden. Tijdens de laatste Europese ministerraad Buitenlandse Zaken (januari 2005), werd dan ook een nieuwe politiek geformuleerd: de meeste lidstaten wilden van de Gemeenschappelijke Houding af, omdat ze beseffen dat ze geen aarde aan de dijk brengt. Op diezelfde ministerraad werd tevens beslist de vijf sancties naar aanleiding van de moeilijkheden in 2003 voorlopig op te schorten. Dit bewijst dat ook de EU zelf is gaan inzien dat met de Gemeenschappelijke Houding van 1996 geen vooruitgang geboekt wordt.

De Vlaamse Regering heeft dit blijkbaar al langer begrepen, en anticipeerde op deze Europese beslissing door te kiezen voor goede relaties zonder voorafgaande voorwaarden. België heeft van de hele EU de beste relaties met Cuba, en is bemiddelaar bij problemen tussen Cuba en andere lidstaten. Vlaanderen is op de goede weg: ik pleit zelfs voor een nog grotere coöperatie.

Onze specifieke ervaring is dat Cuba in de beginperiode wat afwijzend en wantrouwig was ten overstaan van internationale NGO's. Dat had te

maken met de VS-politiek: de Cubanen vreesden dat de internationale NGO's er een verborgen agenda op nahielden en de Cubaanse maatschappij van onderuit probeerden te ontwrichten. Dat is ook expliciet de bedoeling van de VS. Maar vandaag heeft Cuba het onderscheid leren maken tussen de transparante NGO's die niets te verbergen hebben, en NGO's die inderdaad zo'n verborgen politieke agenda hebben.

Oxfam Solidariteit stelde vast dat nogal wat lokale Cubaanse sociale organisaties in de jaren '80 waren ingedommeld, aangezien de staat voor alle noden zorgde. In de jaren '90 ontstond er een economische crisis en er groeide een enorme dynamiek onder de lokale organisaties. Momenteel zijn er meer dan 2000 niet-gouvernementele organisaties in Cuba. Zij formuleren plannen voor alle moeilijkheden die er zijn en proberen een participatief proces op te zetten. De verminderde participatie van de Cubaan had zijn sporen nagelaten, maar door het zelf organiseren van de maatschappij kwamen er erg dynamische organisaties en mensen. De meeste internationale organisaties spelen daarop in om tot samenwerking te komen.

Als Oxfam in Cuba werkt, wordt er niet tegen de staat gewerkt. Samenwerking werpt in Cuba meer vruchten af dan in andere landen. Er is een overheidsapparaat dat werkt in functie van de belangen van de bevolking. De Cubaanse staat zorgt ervoor dat projecten worden ondersteund. Indien er een constructie wordt opgezet, zal de staat garanderen dat de materialen ter beschikking zijn. Die vorm van samenwerking is wegens het grote multiplicatie-effect voor NGO's zeer interessant. Als Oxfam Solidariteit menen wij dat het de verantwoordelijkheid van de staat is om te zorgen voor, bijvoorbeeld, degelijk onderwijs en goed functionerende gezondheidscentra. In Cuba vinden we bij de staat deze zelfde bekommernissen terug.

Dankzij een open en transparante dialoog met de Cubaanse overheid en onze Cubaanse partners wordt onze organisatie ernstig genomen. Wij kunnen daardoor over een aantal moeilijke thema's praten. Geen enkele Cubaan zal beweren dat er geen problemen zijn met de mensenrechten, en men praat daarover indien men beseft dat een organisatie geen exponent is van de politiek van de Verenigde Staten. Als men de historiek van de VN-commissie in Genève nagaat, kan men vast-

stellen dat iedere resolutie gedurende de laatste jaren onder zware druk van de VS werd genomen. Het thema 'mensenrechten' werd ondertussen zodanig gepolitiseerd in het geval van Cuba, dat de VN-mensenrechtencommissie slechts weinig krediet heeft, wat trouwens betreurenswaardig is.

Wat wil men in Vlaanderen bereiken? Een dialoog? Het is geen probleem om ons volledig voor Cuba af te sluiten, aangezien de Cubaanse regering ons echt niet nodig heeft. Ze zitten niet te wachten op een Europese samenwerking, zodat dreigende taal om veranderingen te forceren niets zal opleveren. Het beleid van de Vlaamse Regering zit op het goede spoor om tot een correcte dialoog te komen.

3. BESPREKING

3.1 Vragen en opmerkingen van de leden

De heer John Vrancken: Ik heb een gelijkaardig betoog reeds eerder gehoord toen de Koude Oorlog nog woedde in Europa. Er is blijkbaar een propagandamachine aan het werk, waarbij dezelfde betogen worden gevoerd die ook reeds werden gebruikt om de DDR en de Sovjet-Unie te verdedigen. Al wat dissident is, is crimineel, en al degenen die niet instemmen met het regime worden gediaboliseerd. Ik heb bedenkingen over het democratische gehalte van het betoog dat hier vandaag werd gegeven. De sprekers verdedigen het democratische gehalte van het Cubaanse regime, maar hoe staan zij tegenover een regime met één partij dat geen dissidentie toelaat? Twee maanden geleden werden enkele mensen geëxecuteerd omdat zij de wil hadden om naar het buitenland uit te wijken. Ook vertegenwoordigers van de Europese Unie werden uit het land gezet omdat zij met dissidenten zouden hebben gesproken. Hoe staan de sprekers tegenover die praktijken? Staan zij achter dat regime?

Mevrouw Miet Smet: Toen ik lid was van het Europees Parlement werd de Sacharov-prijs toegekend aan de heer Oswaldo José Payá Sardiñas. Hij werd verschillende keren uitgenodigd om naar het Europees Parlement te komen, maar kreeg nooit toelating om zijn land te verlaten. Het gevolg daarvan is dat in het Europees Parlement regelmatig resoluties worden gestemd inzake de

eerbiediging van de mensenrechten en het stimuleren van de overgang naar een pluralistische democratie in Cuba. Cuba wordt ook veroordeeld voor het uit het land zetten van een aantal parlementsleden en enkele NGO's. Verder worden er resoluties gestemd om de vrijlating van politieke gevangenen te bekomen. Tegelijkertijd wordt onderkend dat het embargo dat werd opgelegd door de Verenigde Staten een contraproductief effect heeft. Er worden ook resoluties aangenomen waarin wordt gevraagd om dat embargo op te heffen.

De sprekers zeggen dat verandering in Cuba gemakkelijker kan worden bereikt door samenwerking. Ik heb niet de indruk dat de sprekers ontkennen dat er in Cuba moeilijkheden zijn met de eerbiediging van de mensenrechten. Er werd bijvoorbeeld iemand veroordeeld tot 20 jaar cel omdat hij een seminarie organiseerde waarin gesproken werd tegen de regering en een boekhandelaar werd veroordeeld tot een celstraf van 25 jaar voor het verhandelen van boeken die niet zijn toegelaten. Er zijn voldoende rapporten die aantonen dat de mensenrechten in Cuba niet steeds worden geëerbiedigd. Moeten we deze situatie negeren en Cuba desalniettemin helpen? Ik heb daarop geen antwoord en luister naar de voorstellen van de sprekers.

Er zijn zeer veel landen in Zuid-Amerika waar schendingen van de mensenrechten gebeuren, maar Cuba neemt een speciale plaats in omwille van het embargo van de USA en de banden die bestaan tussen Europa en Amerika. De vraag dringt zich dan ook op waarom het beter is om de weg te volgen die de sprekers voorstellen dan om alle banden met Cuba te verbreken?

De heer Kurt De Loor: Ik ging ervan uit dat Reporters zonder Grenzen een NGO was met gelijkaardige doelstellingen als Artsen zonder Grenzen. Nu verneem ik dat dat niet het geval is. Wat is hun actiegebied? Maken zij ook over andere landen rapporten? Wat is hun houding tegenover Cuba? Ze worden immers gefinancierd door de VS.

Welke gevolgen heeft het embargo voor de Cubaanse bevolking? Hoe staat de heer Lamotte ten opzichte van de hulp van de Vlaamse overheid – de voornoemde bussen en PC's? En levert zijn organisatie gelijkaardige hulp aan de Cubaanse

bevolking? Hoe staat Oxfam-Solidariteit tegenover de doodstraf in Cuba?

De heer Eloi Glorieux: Hoe heeft de samenwerking met Cuba veranderingen gestimuleerd? Kunnen de sprekers een aantal voorbeelden geven van toegevingen van het regime na samenwerkingsvoorstellen van de EU of andere? Heeft de strakkere houding van de VS het regime verplicht toegevingen te doen? Welke houding is het meest efficiënt?

De heer Jan Loones: Bij discussies over Cuba wordt men altijd heen en weer geslingerd tussen aversie voor een niet-democratisch regime, zeker niet naar Westers model, en sympathie voor charismatische figuren als Che en Fidel. Het gezondheidsbeleid is uitzonderlijk, de alfabetiseringsgraad hoog. Het samenlevingsmodel is aantrekkelijk voor toeristen.

Ik ben het ermee eens dat het niet goed is om overal het Westerse democratische model op te leggen. Als waarnemer hebben we kunnen vaststellen dat dat soms leidt tot een theoretische democratie die in de realiteit absoluut niet te vergelijken is met de Westerse.

Waarom stelt de Cubaanse Communistische partij geen kandidaten voor? Is het omdat men een tegenmacht wil creëren voor de almacht van het regime? Het is een nadeel omdat de verkiezingen zo voor een deel een klucht worden. Het is immers niet mogelijk om te protesteren tegen het regime door niet te stemmen op personen die het regime vertegenwoordigen.

Kennen de Cubanen het verschil tussen België en Vlaanderen? Het zou spijtig zijn als dit resolutievoorstel het beeld zou schetsen dat Vlaanderen de Cubaanse bevolking niet wil steunen.

De heer Rob Verreycken: Op de website van de vereniging Vrienden van Cuba staat een afbeelding van Che Guevara, een moordenaar en beul, de chef van een gevangenis, die 500 mensen heeft geëxecuteerd en die verantwoordelijk was voor de foltering van mensen. Hij was de grondlegger van een systeem van dwangarbeid, waardoor 10.000 Cubanen terecht zijn gekomen in een systeem van heropvoeding door arbeid. Is de vereniging voorstander van een democratisch systeem? Zo ja, vanwaar de fascinatie voor de folteraar en beul Che Guevara?

De vertegenwoordiger van Oxfam zegt dat Vlaanderen vooruit loopt op de beslissingen van de EU door een dialoog met Cuba op te starten. Minister Bourgeois heeft bevestigd dat Vlaanderen geen formeel beleid voert ten opzichte van Cuba. De initiatieven komen van delen van de administratie onder sterke sp.a-invloed, namelijk De Lijn en de VDAB. Er is dus een soort parallel buitenlands beleid van Vlaanderen – de bezoeken van Steve Stevaert aan Cuba passen daarin – dat niet gebaseerd is op beslissingen van de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement.

De algemeen secretaris van de Nederlandse journalistenvereniging, de heer Hans Verploeg, zegt dat sinds 2003 de verkneveling van het vrije woord nergens zo zichtbaar is voor de gehele wereld als in Cuba. Eerst 77, thans 61 onafhankelijke geesten, waarvan 21 journalisten verblijven in Castro's kerker. Wat zijn de concrete resultaten van de dialoog met de dictator, waarvoor Oxfam pleit? Hoeveel journalisten zijn dientengevolge vrijgelaten? Hoeveel stappen zijn gezet voor de organisatie van vrije verkiezingen? Ik denk dat het antwoord duidelijk is, namelijk geen enkele. Een organisatie, die cadeaus brengt voor Castro, zal natuurlijk gerespecteerd worden op Cuba. De dialoog blijft echter vrijblijvend.

De heer Luc Van den Brande: Ook ik zit met een dilemma. De officiële lijn van deze en de vorige Vlaamse regeringen is duidelijk: Cuba is geen prioritair samenwerkingsland. Er zijn beperkte initiatieven, maar die zijn licht gekleurd.

Cuba wil dus geen voorwaarden voor een samenwerking, maar wel een politieke dialoog. Als er op drie essentiële aspecten namelijk de mensenrechten, de democratie en de rechtstaat, geen voortgang geboekt wordt, is samenwerking echter problematisch. Daarmee wil ik niet zeggen dat een embargo de goede methode is.

Een vergelijking dringt zich op. Tot 28 april 1994 (de datum van de eerste democratische verkiezingen) luidde de beslissing van de Vlaamse Regering dat er met Zuid-Afrika alleen afspraken konden gemaakt worden als het regime democratisch verkozen was. Dat betekent niet dat NGO's en andere organisaties de leefomstandigheden van de bevolking niet mogen proberen te verbeteren. Ik ben er trouwens van overtuigd dat de organisaties nuttig werk verrichten op Cuba.

Vrije verkiezingen, vrije meningsuiting, een onafhankelijke rechtstaat, vrije media zijn belangrijke aspecten. Politieke dialoog kan bekeken worden als een proces en een traject. Voortgang kan tijd roven, maar is noodzakelijk.

Als politieke dialoog geen voortgang op het vlak van universele waarden boekt, moet er bevraging zijn over de vormen van coöperatie. Verwijzen naar het hoge onderwijsniveau biedt bijvoorbeeld geen antwoord op de vraag of er voortgang is wat betreft mensenrechten en democratie: ook de Sovjet – Unie had een hoog onderwijsniveau.

Misschien kunnen de sprekers er mij van overtuigen dat die voortgang er wel is, en dat er politieke verandering in zicht is. Heb ik juist begrepen dat er, zelfs als Castro van het toneel zou verdwijnen, niets aan de politieke toestand van het land zou veranderen?

De heer Luk Van Nieuwenhuysen: Ik vind dat er een inconsequentie is tussen de houding die we 15 jaar geleden aannamen ten aanzien van Zuid-Afrika, en de manier waarop we nu met Cuba omgaan. Voor Zuid-Afrika werd algemeen aangenomen dat er een goede gezondheidszorg en een hoge alfabetiseringsgraad was; toch bestond de aanpak erin het land te isoleren en te boycotten, ook al wist men dat men daar de plaatselijke bevolking mee trof.

De redenering voor Cuba is omgekeerd: de heer Declercq wil aansturen op verandering van regime door hulpverlening aan het land en zijn bevolking. Vanwaar dat verschil in aanpak?

De heer Karim Van Overmeire, voorzitter: Het enthousiasme waarmee de heer Lamotte het Cubaanse regime verdedigt en het ook een vorm van democratie noemt, treft me. Ik kan het daar niet mee eens zijn: een van de kenmerken van democratie is dat men op een vreedzame manier, via een stembusgang, van regime kan veranderen. Het is heilzaam dat mensen die aan de macht zijn, verantwoording moeten afleggen aan de bevolking en weggestemd kunnen worden.

Ziet de heer Lamotte een evolutie in die richting? Bestaat niet het risico dat in Cuba een revolutie naar Servisch, Georgisch, Oekraïens of Libanees model zal plaatsvinden?

3.2 Antwoorden van de genodigden

De heer Mark Lamotte: Veel vragen gaan over het democratisch gehalte van Cuba, waar een andere vorm van democratie heerst. Fidel Castro staat om de vijf jaar verkiesbaar in een wijk in Santiago: de bevolking kan ervoor zorgen dat hij geen parlementair meer wordt, wat er automatisch zou toe leiden dat hij ook geen president meer kan zijn. De dissidenten hebben geweigerd voor de verkiezingen op te komen. Dertig procent van de parlementairen is geen lid van de communistische partij, en een parlamentslid als Raúl Soares levert regelmatig kritiek op het regime zonder daarvoor in de gevangenis terecht te komen. Wat wel verboden is, is het uiten van kritiek tegen betaling door de VS. Maar wie zijn kritiek uit eigen beweging uit, wordt daar niet voor gestraft.

Het socialistische karakter van het eiland mag niet veranderd worden. Dat staat zo in de grondwet; het referendum dat daaraan voorafging werd door meer dan 8 miljoen Cubanen ondertekend. Fidel Castro is nog steeds president omdat de meerderheid van de bevolking hem steunt: uit het verleden van het land blijkt dat de bevolking in opstand zou komen als ze niet met het regime akkoord zou gaan.

In de jaarrapporten van Amnesty International is het aantal bladzijden over Cuba niet groter dan het aantal bladzijden over België. Uiteraard zijn er in Cuba schendingen van de mensenrechten, maar die zijn er in België ook. In de VS zijn veel meer schendingen dan in Cuba. Toch wordt het democratische karakter en het respect voor de mensenrechten in de VS nooit in vraag gesteld. De meeste politieke gevangenen op Cuba zitten op de basis van Guantanamo: het zijn gevangenen van de VS, die er gevangen gehouden worden zonder enige vorm van proces.

Reporters sans frontières is als NGO niet te vergelijken met Artsen zonder Grenzen. Zij worden vooral gefinancierd door multinationals en de regering van de VS. Dat kan men duidelijk zien aan de acties die zij ondernemen: zij zijn vooral actief tegen Cuba, Venezuela en de Arabische landen. Maar ze reageerden bijvoorbeeld niet op het bombardement van het televisiegebouw in Belgrado door de NAVO.

De effecten van het embargo op de Cubaanse bevolking zijn heel duidelijk. Cuba kan geen

geneesmiddelen kopen in de VS. Vroeger waren er vaak giften van Janssen Pharmaceutica voor Cuba, maar sinds dat bedrijf overgenomen werd door Johnson & Johnson, is dat ook afgelopen. Het gaat zo ver dat Janssen Pharmaceutica pakketten van Oxfam aan zijn werknemers hier in België schonk, onder de voorwaarde dat er geen Cubaanse producten zouden inzitten. De Cubaanse bevolking lijdt enorm onder de blokkade, terwijl de dissidenten de maatregel enorm toejuichen.

Onze vereniging geeft hier in België zo veel mogelijk informatie over Cuba, maar sinds het begin van de jaren 90 behartigt zij ook beperkte projecten in Cuba. Meestal gaat het over de aankoop van medische apparatuur voor ziekenhuizen. Zo vertrokken recent een aantal bedden uit een Gents ziekenhuis naar Cuba.

Waarom postuleert de Communistische Partij niet naar posten? Wel, dat is gegroeid uit het verleden. Ze hebben gezien dat het systeem met verschillende politieke partijen, dat bestond tussen 1902 en 1959, niet werkt. Ze hebben de negatieve gevolgen van het regime van Batista en voorgaande regimes ondervonden en zij verkozen een ander en – volgens hen – beter systeem. In een aantal boeken van onafhankelijke Canadese journalisten wordt het democratisch gehalte van het systeem beschreven.

Men heeft ons ook gevraagd waarom Che Guevara op onze website staat. Ik zal niet ingaan op de historische onwaarheden die de heer Verreycken over Che Guevara heeft verteld. Net na de revolutie waren er inderdaad executies, maar ook in België werden na de Tweede Wereldoorlog heel wat collaborateurs, volgend op een proces, geëxecuteerd. Che Guevara was op dat moment niet de baas van de gevangenis, maar het hoofd van de rechtbank.

De heer Van Den Brande sprak over de vorderingen die moeten voortvloeien uit een politieke dialoog. Natuurlijk moet er eerst een politieke dialoog zijn, voor die vorderingen er kunnen komen. Tot nu toe was er nooit een politieke dialoog die langer duurde dan enkele maanden. Steeds opnieuw werd de dialoog voor een aantal jaren onderbroken.

Waarom was de houding ten opzichte van het Zuid-Afrika van de apartheid dan verschillend? De alfabetiseringsgraad van de zwarte bevolking

was er laag en een deel van de bevolking werd zwaar achtergesteld. De Cubaanse regering was één van de grote helpers en verdedigers van het ANC, dat kan Nelson Mandela getuigen.

De veroordelingen in Cuba hebben veel te maken met de buitenlandse politiek. Zo was ook de executie van de drie kapers verbonden met de buitenlandse politiek. De rechtspraak is dus niet volledig onafhankelijk. Cuba is echter een land in oorlog, hoewel dat van hieruit moeilijk merkbaar is. De voorbije 45 jaar waren er heel wat aanslagen, niet enkel op Fidel Castro, maar ook op vliegtuigen. Er werden ziektes verspreid in Cuba waaraan duizenden mensen gestorven zijn en hele oogsten werden vernietigd. Cuba wordt regelmatig door de VS aangevallen en voelt zich een land in oorlog. Men neemt dan ook maatregelen in die zin.

Men sprak ook over mogelijk machtsmisbruik in Cuba omdat het regime daar reeds lang aan de macht is. Mijns inziens is dat niet inherent aan een lange machtsperiode. Ook in België wordt macht soms misbruikt, bijvoorbeeld bij het geven van bouwvergunningen.

De heer Xavier Declercq: Levert de strategie van dialoog met de Cubaanse autoriteiten iets op, zal ze succesvol zijn? Dat is – samengevat – de voorname vraag. Ik zal eerst ingaan op de meer concrete vragen.

Oxfam heeft destijds de boycot tegen Zuid-Afrika ten volle gesteund. Daarbij hanteerden we als criterium de wens van de bevolking. Een groot deel van de bevolking vroeg om de boycot te handhaven.

In Cuba is dat niet het geval. Enkel sommige dissidenten vragen dit. Ministers van Buitenlandse Zaken die in Cuba met de dissidentie spreken lopen er doorgaans niet hoog mee op. Men merkt bij die dissidentie geen enkele sociale basis. De agenda die zij voorstellen is trouwens dermate verbonden met de VS, dat er van een sociale basis geen sprake kan zijn. In Cuba vraagt men ons dus niet de blokkade te handhaven. Integendeel, de bevolking vraagt ons om die op te heffen.

De Cubanen kennen wel degelijk het verschil tussen Vlaanderen en België. In het begin van de jaren '90 was dat niet zo, maar de laatste jaren kennen ze het verschil heel goed. Van een Belgisch

ambassadeur vernam ik het volgende. Er zijn in Cuba regelmatig bezoeken van zowel de Vlaamse, Waalse als de Brusselse regering. Vlaamse initiatieven inzake ontwikkelingssamenwerking worden meestal gevolgd door de Waalse en ook door de Brusselse regering. Maar algemeen gesproken is er inderdaad erg weinig samenwerking. Vlaanderen is dus wel degelijk gekend, en niet enkel door de autoriteiten. Een mooie anekdote: Eusebio Leal, historicus van Havana, bracht een Cubaanse haan mee voor Van Cauwenberghe.

Over de doodstraf zal ik kort zijn. Oxfam heeft destijds een dialoog over mensenrechten gevoerd met een aantal Cubaanse onderzoeksinstituten en juridische verenigingen. Het is echter zeker niet enkel dankzij die dialoog dat er verandering kwam. Het kwam niet in de media, maar in '99 hebben de Cubanen hun wetgeving verfijnd om een moratorium op de doodstraf in te kunnen stellen. Zoals ook de heer Lamotte daarnet reeds zei was er tussen 2000 en 2003 dus een moratorium. Daarna volgden de internationale gebeurtenissen rond Cuba en Irak en de kapingen. Cuba heeft toen zeer zwaar gereageerd en – zeker naar de VS – een voorbeeld willen stellen. Drie mensen werden geëxecuteerd. Van juristen ter plaatse hoor ik dat men in Cuba vanaf 2000 een moratorium wou respecteren, dat er een afwijking was omwille van de uitzonderlijke gebeurtenissen in 2003, maar dat het moratorium nu opnieuw gerespecteerd wordt.

In '99 werkte men dus aan een nieuwe strafwetgeving om aldus de doodstraf te vervangen door andere sancties voor zware inbreuken tegen de veiligheid van de staat en terrorisme. In Cuba wordt men niet opgesloten omwille van een afwijkende mening, dat is het probleem niet. De 75 werden veroordeeld omwille van inbreuken tegen wetten met betrekking tot de veiligheid van de staat en vanwege samenwerking met een vijandige staat. Die 75 mensen werden op een correcte manier veroordeeld. Alle rechtsmiddelen voor de verdediging waren aanwezig: 3.000 mensen waren op het proces aanwezig, de verdediging kon haar eigen advocaten kiezen enzovoort. Het ging inderdaad wel snel, dat is waar. De rechtsgang was echter wel conform aan de wetten. Dus we kunnen hier wel degelijk van rechtszekerheid spreken.

Er was ook een vraag over de onafhankelijkheid van de rechters. Rechtbanken in Cuba zijn onafhankelijk en territoriaal georganiseerd en zijn

enkel verantwoording verschuldigd aan het parlement en de staatsraad, niet aan de executieve. Fidel Castro is – zoals de heer Verreycken aan geeft – voorzitter van die staatsraad. Momenteel bestuderen we nog andere aspecten van rechtszekerheid, binnen een tweetal maanden zal ik uitgebreider op die vraag kunnen antwoorden.

In ieder geval moeten we de werking van het rechtssysteem in de praktijk bekijken. Over het proces van die 75 mensen kwam geen enkele klacht van een juridisch instituut: er is dus geen aanwijzing dat er een loopje zou zijn genomen met de rechten van de verdediging.

Is Cuba een democratie? In Cuba is het wel degelijk mogelijk je mening te laten horen en invloed uit te oefenen. Men kan veranderingen aanbren gen in de politiek.

Andere voorbeelden van resultaten van die dia loog? Het is soms een samenspel van onze werking en die van nationale NGO's. Ik kan dat illustreren met een anekdote. Op zeker ogenblik stelde Fidel Castro voor om een hydro-installatie te plaatsen in een waardevol natuurgebied. In Cuba zijn er een aantal NGO's die zich bezighouden met het behoud van fauna en flora. Hier in België zou men al snel op straat komen om het gebied te behouden. In Cuba, een land in oorlog, ligt dat natuurlijk iets moeilijker. Die nationale NGO's organiseerden dan maar een internationaal congres over de Cubaanse flora en fauna, precies op de plaats waar de installatie gepland was. Er werd nooit meer over die installatie gesproken. Ik geef dat voorbeeld om aan te tonen wat de manier is om in Cuba iets te verwezenlijken. Een confrontatie heeft in de huidige omstandigheden weinig zin.

Eigenlijk zou ook de Europese Unie eens iets moeten waarmaken naar Cuba toe. Telkenmale de EU op het punt stond correct met Cuba om te gaan, bijvoorbeeld bij de ondertekening van de Conventie van Cotonou, was er een enorme druk vanuit de VS-ambassade. Toen de heer Louis Michel in 2001 als minister van Buitenlands Zaken van het Belgische EU-voorzitterschap naar Havana ging, voelde hij steeds de hete adem van de VS-ambas sade in zijn nek. De druk op de EU is telkenmale zo groot dat de EU steeds toegeeft.

De Europese Unie heeft de Helms-Burtonwet nooit afgezworen, maar die integendeel goed gekeurd in het Birminghamakkoord van 1998.

Men heeft dus nooit aan de Cubanen getoond dat Europa een politiek kan voeren die onafhan kelijk is van die van de Verenigde Staten. Dit zal een noodzakelijke stap zijn, wil de EU ooit serieus worden genomen door Cuba.

Nog een voorbeeld van hoe invloed inderdaad aantoonbaar is. Er kwam in de jaren '90 een enorme druk op de voedselvoorziening in Cuba. De boerenorganisatie beweerde dat vrije boeren markten een gedeeltelijke oplossing konden vorm en. Indien men daarvoor op straat was gegaan, had het regime gezichtsverlies geleden door toege vingen te doen. De boerenorganisatie ging daar tegen naar de staatsraad om een oplossing te bespreken. Men stelde voor om boerenmarkten in het leven te roepen om de druk op de voedseldis tributie te verlichten. Nochtans een heikel en poli tiek zeer geladen thema in Cuba. Men stelde voor om de boeren op een andere manier te betalen, zodat er verloning zou komen naar prestatie. Die veranderingen werden doorgevoerd in de organi satie van de landbouw.

Vele mensen werken vandaag in Cuba voor eigen rekening en baten bijvoorbeeld een eigen restau rant uit. Er bestaan regels voor het aantal stoelen dat mag worden uitgebaat, en men experimenteert met het opstellen van fiscale regels. Er zijn dus veel veranderingen die optreden, maar Cuba zal nooit toegeven dat die er kwamen op vraag van een buitenlandse mogendheid. Vele veranderingen komen trouwens uit de eigen dynamiek.

Ik kan het rechtstreekse causale verband tussen al die zaken niet aantonen. Belangrijk is voor ogen te houden dat Cuba reeds meer dan 40 jaar lang in een oorlogssituatie verkeert. Vandaag worden er nog steeds militaire acties uitgevoerd door enkele groeperingen die opereren vanuit Florida. De oor logsretoriek van de Verenigde Staten maakt dat de Cubaanse samenleving soms in zichzelf keert. Dat is normaal en logisch. De autoriteiten heb ben het vaak moeilijk om te zien dat Europa daar in anders is. Daarvoor zal Europa ooit eens zijn onafhankelijkheid van de VS moeten laten zien met betrekking tot Cuba.

Confrontatie werkt niet, en de Gemeenschap pelijke Houding werd niet correct ontwikkeld, geïnterpreteerd en uitgevoerd. Europa eist dat er politieke veranderingen komen of dat bepaalde personen worden vrijgelaten vooraleer er een samenwerkingsakkoord wordt ondertekend. Cuba

zal daar niet op ingaan, zeker niet als deze eisen publiekelijk worden gesteld en zij tot gezichtsverlies zouden leiden. De Cubaanse autoriteiten zullen niet toegeven aan chantage.

Voor bepaalde dissidenten werden gevangenisstraffen uitgesproken van 20 tot 28 jaar, maar vandaag zijn 14 van de 75 veroordeelden reeds vrij. De organisatie Reporters sans frontières beweert dat dit journalisten zijn, maar naar gelang de belanghebbende organisatie is dit anders: een vakbondsorganisatie stelt dat het vakbondsleden zijn. Voor zover ik weet werd er in Cuba sinds 1959 geen enkele journalist vermoord. In Cuba worden de mensenrechten niet op grote schaal geschonden. Elke diplomaat weet dat en begrijpt dat dit thema een wapen is dat door de Verenigde Staten wordt gebruikt in hun strijd tegen Cuba.

Omwille van morele redenen is Oxfam tegen de doodstraf. Ik vermoed dat het regime de doodstraf toepast als afschrikkingsmiddel, maar ik betwijfel of dit efficiënt is. Wij hebbend dat ook duidelijk gezegd aan de Cubaanse autoriteiten. Enquêtes in Cuba geven ook aan dat 95 procent van de bevolking tegen de doodstraf is. Ik vermoed dat er vandaag een moratorium is op de doodstraf.

In 1996 sprak toenmalig Europees commissaris Manuel Marin met de Cubaanse autoriteiten ter voorbereiding van de ondertekening van een ontwikkelingsakkoord. In Spanje was de heer Aznar aan zijn opmars begonnen. Na zijn onderhoud met de Cubaanse autoriteiten organiseerde de heer Marin een persconferentie waarin hij verkondigde dat hij de Cubanen had overhaald om bepaalde toegevingen te doen. Omwille van deze publieke uitspraak weigerden de Cubanen het akkoord te ondertekenen, aangezien dat voor hen gezichtsverlies zou betekenen. Ik begrijp de Cubaanse fierheid, die werd ontwikkeld in een aanhoudende oorlogssituatie.

De Helms-Burtonwet werd niet in de WTO (World Trade Organisation) behandeld omdat de Amerikanen ermee dreigden om bij een veroordeling artikel 21 in te roepen. In 1996 was de WTO nog een jonge organisatie, en ging men confrontaties uit de weg. Europa moet zich eindelijk eens als onafhankelijk van de VS tegenover Cuba profileren. Dezelfde weg opgaan als de VS leidt tot de gekende gevolgen.

De voorzitter: Hiermee zijn we aan het einde van de hoorzitting gekomen. Ik dank de sprekers voor hun interessante tussenkomsten. Het voorstel van resolutie dat aan de basis lag van deze hoorzitting zal op een latere datum verder behandeld worden in deze commissie.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Jan ROEGIERS

Karim VAN OVERMEIRE

Stefaan SINTOBIN
